

IX smotri glazbenih kapela (14. IV 1969) — »Mnoga litur-
gijska slavlja ostaju bez onog mističnog treptaja što ga pra-
va religiozna glazba komunicira otvorenim i tankočutnim du-
šama vjernika.«

Zato se onima koji su odgovorni za pastoralnu službu,
a posebno onima koje je Bog obdario talentom, nameće teš-
ka dužnost da sudjelovanje vjernika u liturgiji pomognu i
podržavaju s lakim skladbama, traženjem novih oblika, koji
neće zaostajati za onima iz prošlosti, korisnom upotrebom
stare glazbene baštine, nastojeći pri tom da sve bude uskla-
đeno različitim momentima celebracije, dobama liturgijske
godine te da bude kadro izraziti ono sveto i pobuditi vjerski
osjećaj kod ljudi našeg vremena.

Tako da i obzirom na ovo ne bi Gospodin nikome trebao
upraviti prigovor današnjeg Evandjelja: »Zašto stojite ov-
dje... nezaposleni?« Radije otvorena srca prihvatite poziv
da radite u njegovom vinogradu, radom koji je naročito na
srcu Crkve. Tako da pjevanje postane koeficijent kršćanskog
života, kao to još potiče sv. Augustin: »Pjevajte glasom, pje-
vajte ustima, pjevajte srcima, pjevajte doličnim vladanjem:
,Pjevajte Gospodinu pjesmu novu' ... ,Hvala njegova nek
odzvanja u zboru svetih' ... Pjevač nek sam bude hvala ko-
ja treba da se pjeva. Hoćete li slaviti Boga? Vi ste sami
hvala koju treba izreći. A Njegova ste hvala ako živite na
pravi način« (Sermo 34, 6: CCI 41, 426).

Ovim mislima, predraga djeco, izražavamo našu želju da
po ovoj proslavi zahvati novi zamah lijepo pjevanje vjernog
puka na slavu Boga, na oplemenjenje Gospodnjeg kulta i
što veći plod svete liturgije u obnovi kršćanskog života.«

(L'Osservatore Romano, br. 222, od 25—26. IX 1972.)

NEKA LITURGIJSKA UPOZORENJA

Budući da se primjećuje dosta većih ili manjih nepra-
vilnosti kod svetih obreda, kako onih što su vezani uz Eu-
haristijsko slavlje tako i ostalih, kao i raznolikost postupa-
nja u stvarima glede kojih je predviđeno da se postupa samo
na jedan način, molim svu braću da ponovno od vremena do
vremena prođu pažljivo Opću uredbu Rimskog Misala i ru-
brike u samom Redu Mise, a isto tako Prethodne napomene
i rubrike u novom Redu krštenja, vjenčanja i sprovoda.

Posebno upozorujem na slijedeće stvari:

1. Vrijeme je da se konačno u svim crkvama dadnu vjernicima potrebne upute i obrazloženja za njihovo držanje kod Euharistijskog slavlja, i da se bez odlaganja provede u djelo ono što je predviđeno u čl. 21 OURM (Opće uredbe Rimskog Misala) tj. da

vjernici stoje:

- 1) kad svećenik pristupa k oltaru pa **do zborne molitve uključivo**;
- 2) na »Aleluja« prije Evanđelja;
- 3) dok se čita Evanđelje;
- 4) na Ispovijedanje vjere (Vjerovanje);
- 5) kod Sveopće molitve (molitve vjernih);
- 6) od molitve nad darovima do svršetka Mise;

vjernici sjede:

- 1) za vrijeme Čitanja i za vrijeme Pripjevnog psalma;
- 2) kod homilije;
- 3) dok se pripravljaju darovi za prikazanje;
- 4) ako je zgodno, za vrijeme svete šutnje poslije pričesti.

vjernici kleče: kod posvećanja (pretvorbe i podizanja).

2. I celebrnat s ostalim službenicima i poslužnicima **stoji:**
 - 1) od početka Mise **do zborne molitve uključivo** (dokinuto je sjedenje dok se moli ili pjeva »Gospodine, smiluj se« i »Slava«);
 - 2) kod Vjerovanja
3. a) **Čitač** ima biti **muška osoba**. Svoju službu mora obavljati u svetištu. Čitanja čita **s ambona**. (Čl. 89 OURM).
— Ima se odmah dokinuti praksa, gdje god još postoji, da Čitanja čita ili pjeva koji vjernik **izvan svetišta** ili sa pjevališta (balatura).
- b) **U izvanrednim slučajevima**, kada nema prikladne muške osobe, naša je Bisk. konferencija, u smislu čl. 66 OURM, dozvolila da ona Čitanja, koja prethode Evanđelju, može čitati podesna ženska osoba, ali ona pri tome mora stajati **izvan svetišta**.
— Neka se odmah dokine ovom protivna praksa, koja je na više mjesta zavedena.

4. **Ženska osoba** ne smije obavljati **nikakvu službu u svetištu**. Ako je negdje nužno — jer name prikladne muške osobe — da najavljuje nakane sveopće molitve (molitve vjernih), ženska osoba može to činiti **samo stojeći izvan svetišta** (v. čl. 70 OURM; čl. 7 III Upute o Liturgiji).

— Neka se odmah dokine protivna praksa, koja je na više mjesta bila zavedena.

5. **Homiliju** ima držati svećenik ili đakon, kako ponovno upozoruje III Uputa o Liturgiji (čl. 2).

Nije dozvoljeno homiliju prepustiti bogoslovu ili laiku, ni u cijelosti ni djelomice (negdje su naime počeli prakticirati da poslije Evanđelja govori ili propovijeda najprije svećenik pa jedan laik, ili obratno).

Bogoslovima ili laicima ne smije se ni inače povjeravati da drže govor ili predavanje u crkvi, ako nije dobivena dozvola za to od Ordinarijata.

6. Svi poslužnici u svetištu (čitač, turifer, svjećonoše, psalmista itd.) imaju biti odjeveni u **liturgijsku odjeću**: albu ili superpelicej (čl. 81 OURM). — Iznimka je dopustiva jedino u slučaju nedostatka lit. odjeće.

— Neka se odmah dokine praksa da se — gdje se ne radi o nedostatku lit. odjeće — za vrijeme Euh. slavija u svetištu nalaze ili pojavljuju osobe u građanskom odjelu.

7. Za Euh. slavlje propisan je, od predmeta, i **križ**, koji ima biti **na oltaru, na kojemu se celebrira, ili blizu njega** (čl. 79 i 270 OURM; v. i čl. 84 OURM).

8. **Kalež za Misu** ima biti **pokriven velom**, koji može biti uvijek bijele boje (čl. 80c OURM).

— Veo se skida, kad se kalež donese na oltar, i ponovno se stavlja poslije purifikacije, prije nego se kalež ponese na stolić.

9. **Pred sjedalo za celebranta** ne stavlja se nikakav stalak za knjigu. Ono što celebrant treba čitati, dok je kod sjedala, čita iz knjige što je kroz to vrijeme drži pred njim poslužnik.

10. **Sjedalo za celebranta** ima se i po smještaju i po izgledu razlikovati od sjedala za ostale službenike i poslužnike i mora biti postavljeno tako da je celebrant, kad je kod sjedala, **licem okrenut prema narodu**, a ne bokom.

To je predsjedateljsko sjedalo, a nitko ne predsjedava skupu tako da mu je okretnut bokom (v. čl. 271 OURM).

— Neka se odmah u svim crkvama prestanu uopće koristiti sjedala za celebranta, makar bila i stabilna, koja nisu okrenuta prema narodu.

11. Poziv na molitvu »Pomolimo se« celebrant govori **sklopljenih ruku**, a ne šireći i sklapajući ruke, kako je bilo nekada (v. na pr. čl. 88 OURM).
12. Obrasci »Otajstvo ove vode...«, »Primi nas, Gospodine...« i »Operi me, Gospodine, od mog bezakonja...« celebrant moli **tiho**, a ne naglas (v. čl. 103, 104, 106 OURM).
13. Iza poziva na Predslovlje »Hvalu dajmo Gospodinu Bogu našem« više se ne sklapaju ruke, nego ostaju raširene do kraja Predslovlja (v. čl. 108 OURM).
14. Obrazac kod stavljanja djelića hostije u kalež moli se **tiho**, a ne naglas.
Isto se tako mole **tiho** i molitva i zazivi neposredno prije pričesti, osim »Evo Jaganjca Božjeg itd.« v. čl. 113, 114, 116 OURM).
15. Na »Blagoslovio nas svemogući Bog« svećenik **ne širi više** i ne podiže ruke, kao nekada, nego ih drži sklopljene, a na riječi »Otac, Sin i Duh Sveti« desnom rukom načini znak križa nad narodom (v. rubriku o tome u Redu Mise).
16. Kod koncelebracije koncelebranti ne izgovaraju, ni tiho, onih obrazaca, za koje je predviđeno da ih izgovara glavni celebrant sâm.
Kod Euharistijske molitve koncelebranti izgovaraju samo onaj dio, za koji je predviđeno da ga izgovaraju svi zajedno. Ostalo što izgovara glavni celebrant sam ili pojedini koncelebrant, drugi koncelebranti ne izgovaraju ni tiho.
Dijelove Euh. molitve što ih koncelebranti izgovaraju svi zajedno, valja iznucati **potiho**, tako da se jasno čuje glas glavnog celebranta (čl. 170 OURM).
17. **Misom bez naroda** smatra se Misa kod koje je, uz misnika, prisutan samo jedan poslužnik i nitko više. — Ako je u crkvi prisutan još koji vjernik, već je **Misa s narodom**.

Apsurd je da se u isto vrijeme u istoj crkvi služe 2 **Mise** s narodom (kod Mise s narodom **sav narod** treba odgovarati misniku, a kako će izgledati, ako odgovara obojici misnika?).

Još veći je apsurd, ako se u isto vrijeme, dok se služi **Misa s narodom** (jer je narod prisutan), na pobočnom oltaru služi druga Misa **obredom Mise bez naroda**.

— Zato zabranjujem da se u bilo kojoj crkvi tako postupa.

Dok se u crkvi služi koja Misa s narodom, ni na jednom drugom oltaru ne smije se služiti druga Misa.

Ako ima još koji misnik koji želi celebrirati, neka kod Mise, koja se — ako ih je više — smatra glavnom, **koncelebrira**, kao što sam svojevremeno dozvolio.

18. »Petra consecrata« (posvećeni kamen) nije obvezatna jedino **na pomićnom oltaru ili stolu na kojemu se**, uz dozvolu Ordinarija, **misi izvan svetog mjesta** (čl. 265 OURM).

— Zato najstrože naređujem, da se odmah dokine praksa služenja Mise u crkvama ili kapelama bez »posvećenog kamena«.

19. III Uputa o Liturgiji insistira i na odstranjivanju zloraba glazbe koja se upotrebljava kod bogoslužja.

I kad se radi o glazbi **za mlade**, upotrebljavanoj u bogoslužju, osnovni je uvjet da ona mora »ne samo riječima, nego i **napjevom, ritmom i glazbalima** odgovarati **dostojanstvu i svetosti mjesta i bogoštovlja**« (čl. 3)

Određena glazba koju su neki »radi uspješnijeg privlačenja mladih« pokušali unijeti u bogoslužje, često ne samo da **ni napjevom, ni ritmom, ni glazbalima** ne odgovara dostojanstvu i svetosti mjesta i bogoštovlja, nego čak stvara u crkvi kod bogoslužja tipični ugođaj ulice, plesne dvorane, »disko-klubova« i »noćnih klubova«. O kolikom se nedostatku ne samo ukusa nego i osnovnog zdravog religioznog osjećaja tu radi, neka svatko sam nepristrano prosudi.

Obvezatni kriteriji, po kojima se ima prosuđivati, da li određena glazba može biti upotrebljena u bogoslužju, sadržani su u koncilskoj Konstituciji o sv. Liturgiji i u pokoncilskoj Instrukciji Sv. Kongregacije obreda o glazbi u sv. Liturgiji. Na postupanju po tim kriterijima ponovno insistira III Uputa o Liturgiji, kojoj je upravo svrha, da se konačno stane na kraj kojekakvim nastranostima i anarhiji na području bogoslužja.

Prema tim kriterijima, glazba koja se upotrebljava u bogoslužju mora udovoljiti ovim uvjetima:

- 1) (kako je već navedeno) da odgovara dostojanstvu i svetosti mjesta i bogoštovlja;
- 2) da je prikladna hraniti molitvu i izražavati Kristov misterij;
- 3) da se odlikuje svetošću i dobrim oblikom (misli se muzičkim);
- 4) da odgovara duhu liturgijskog čina i naravi pojedinih njegovih dijelova;
- 5) da ne priječi djelatno sudjelovanje svega vjerničkog skupa;
- 6) da upravlja pažnju uma i osjećaja srca na svete stvarnosti koje se vrše.

— Stavljam u dužnost svim upraviteljima župa i rektorima crkava da, do daljnjega, dok stvar ne bude drukčije uređena, sami, poštivajući striktno navedene uvjete, odgovorno prosuđuju i određuju, koja će se glazba upotrebljavati kod bogoslužja u crkvama povjerenima njihovoj brizi.

— Od liturgijskih tekstova unutar Euh. slavlja dozvoljeno je nadomjestiti drugim odgovarajućim tekstovima **samo Ulaznu, Prikaznu i Pričesnu pjesmu**, i to **jedino na način** što ga je odredila naša Bisk. konferencija (v. Red Mise, str. 5). Ostale lijepe, vrijedne i omiljene duh. pjesme (»Žeteoca« i ostalih sastava ili pojedinaca) mogu se pjevati na različitim sastancima, priredbama, i, eventualno, dok se vjernici okupljaju na Euh. slavlje, pa i poslije njega, ali ne u okviru Euh. Slavlja.

— Što se tiče glazbala, u smislu čl. 63 Instr. o glazbi u sv. Liturgiji i čl. 3 III Upute o Liturgiji, zabranjujem u svim crkvama i kapelama na području dubrovačke biskupije kod bogoslužja upotrebu bubnjeva, svih instrumenata koji ne služe za izvođenje melodija (nego za davanje ritma ili postizanje nekih dodatnih zvučnih efekata), kao i svih ostalih instrumenata koji, u ovom našem kraju, »po općem sudu i općenitoj upotrebi pristaju samo profanoj glazbi« (Instr. o glazbi u sv. Lit., ib.). Također zabranjujem upotrebu instrumenata s tzv. **pojačalima.**

20. — U nekim je župama bio, navodno poodavno, zaveden običaj da se mjesto božićne »ponoćke« služi Misa na badnjak uvečer ili jedan sat prije ponoći, i to **po obrascu božićne noćne (prve) Mise.**

Napominjem da se to nije smjelo činiti bez posebnog indulta Sv. Stolice. A takva indulta nijedna naša župa ili crkva ovoga časa ne posjeduje.

Osim toga, novim Rimskim Misalom predviđeno je da se na badnjak navečer ima služiti Misa božićne vigilijske (ako svećenik nije služio jutarnju Misu, za koju je predviđen obrazac ferijalne adventske Mise).

Upozorujem da 1) time što prisustvuju Misi božićne vigilijske, vjernici, po sebi, ne udovoljavaju dužnosti prisustvovanja Misi na Božić; 2) svećenik ne može, na svoju ruku i bez dozvole, služiti na badnjak Misu i ujutro i navečer (to može jedino, ako ima dozvolu za binaciju za taj dan).

21. — Novim Rimskim Misalom predviđeno je da na Veliki četvrtak na području pojedine župe može biti **samo jedna »Missa in Coena Domini«**, u kojoj ima učestvovati cijela zajednica, i **svećenici i vjernici.**

Osim te Mise koja se služi u župskoj crkvi, nijedna druga Misa u kojoj drugoj crkvi ili kapeli ne smije se služiti bez dozvole Ordinarija, a Ordinarij je može dozvoliti samo iz opravdanog **pastoralnog** razloga i uz uvjet da se time vjernici ne odvlače indirektno s glavne večernje Mise.

— Neka se ubuduće ovo ima u vidu u svim župama s više crkava ili kapela, u kojima se inače redovito misi.

22. a) Primjećeno je da neka braća kod obreda krštenja, vjenčanja i, osobito, sprovoda, ne drže, u Službi Riječi, propisane homilije.

Ta homilija nije nešto što je prepušteno na volju svećeniku, nego je sastavni dio obreda, jednako kao i sveto-pisamska Čitanja, i **ima se uvijek držati.**

Da bi obnovljeni obredi donijeli onu duhovnu korist, za kojom se išlo, svećenik mora bezuvjetno pojedini obred svaki put ponovno marno i podrobno pripremiti. Ako će ga obavljati čisto formalistički i šablonski, lišit će vjernike duhovnih blagodati, koje im je dužan pružiti.

Homilija prilikom sprovoda ne smije biti tzv. posmrtno slovo ili panegirik pokojniku (kako su neki počeli prakticirati), nego prava homilija nadovezana na tekst

pročitane Božje riječi (v. na pr. Red sprovoda, čl. 41).
»Posmrtno slovo« predviđeno je da mogu držati rođaci ili znanci poslije »**Posljednje preporuke i oprostaja**« (v. Red sprovoda, čl. 46 na kraju i čl. 54).

b) Primjećeno je također da neki svećenici, navodno radi napjeva poznatih narodu i drugih nekih razloga, mjesto novih tekstova koji su sada **jedini dozvoljeni** upotrebljavaju, na svoju ruku, ili sadašnjim službenim tekstovima dodavaju i neke druge tekstove iz starog ili, gdjekada, i prastarog obrednika.

— S takvom se praksom, gdje god ona postoji, ima **odmah** prestati, naravno uz dužno objašnjenje koje treba, možda i ponovno, dati narodu .

Stari se napjevi u dosta slučajeva dadu uspješno prilagoditi novim tekstovima. No, u svakom slučaju, novi obredi i tekstovi, koji su stupili na snagu i koji su sada jedini dozvoljeni, u cijelosti su nadomjestili i dokinuli, kao dozvoljene, odgovarajuće obrede i tekstove iz starog Obrednika.

Upotrebljavati, na svoju ruku, u cijelosti ili djelomice, te dokinute obrede i tekstove, isto je što i službeni obred Crkve nadomještati nekakvim svojim privatnim obredom. A to je, u javnom bogoštovlju, nedopustivo danas, kao što je bilo nedopustivo i nekada.

Dubrovnik, 1. rujna 1972.

+ **Sverin, v. r.**
biskup

(IZ VJESNIKA DUBROVAČKE BISKUPIJE,
1972. str. 80—86).

Napravili smo stotinjak otisaka

MOLITVE IZA PSALAMA I KANTIKA

Mogu se dobiti kod Uredništva »Službe Božje« po cijeni
5 ND komad.